

Насильницькі (силові) методи можуть передбачати, зокрема, такі заходи:

- затримання та притягнення до кримінальної відповідальності за сепаратизм або сприяння сепаратистській діяльності;
- посилення кримінальної відповідальності;
- ізоляція кризових районів, насамперед з метою ускладнення або унеможливлення отримання бойовиками матеріально-технічної допомоги, застосування режимів військового або надзвичайного станів в окремих районах або на території всієї держави;
- контроль за внутрішньо переміщеними особами;
- фізичне знищення центрів підготовки та забезпечення озброєних сепаратистських формувань.

Загалом застосування насильницьких методів боротьби із сепаратизмом має розглядатись урядом як крайній захід, реалізація якого повинна бути повністю мотивована та здійснюватися відповідно до законодавства.

Міжнародний досвід з протидії сепаратизму засвідчує, що з часом (або з моменту відмови прихильників сепаратизму від збройної боротьби) військово-силові репресивні методи поступаються несиловим компромісним заходам, за допомогою яких досягалась можливість управляти та позитивно впливати на дезінтеграційні процеси.

За результатами міжнародних досліджень можна виділити три основні групи методів і способів протидії сепаратизму залежно від підтвердженої на практиці їх ефективності.

I. Методи і способи боротьби із сепаратизмом, ефективність яких була доведена з високим ступенем імовірності.

II. Методи і способи боротьби із сепаратизмом, ефективність яких підтверджується лише з певним або навіть мінімальним ступенем імовірності або хоча й очевидна, але не була доведена дослідниками через брак прикладів.

III. Конtrapродуктивні методи і способи боротьби із сепаратизмом.

Конфлікти найчастіше спалахують тоді, коли загальне соціально-економічне становище в країні різко погіршується або коли настає політична нестабільність.

Обов'язковою умовою протидії сепаратизму, особливо за умов збройного протистояння, є відновлення органами державної влади контролю над кордоном.

Серед іншого, це дозволяє блокувати канали матеріального, фінансового, кадрового забезпечення бойовиків, порушити їхні системи командування й управління.

Політичне врегулювання сепаратистських конфліктів має ґрунтуватися на необхідності забезпечення національних інтересів і захисту національних цінностей.

Рішення, вироблені у рамках міжнародних процесів мирного врегулювання, хоча, як правило, і дозволяють зупинити кровопролиття, проте не забезпечують вирішення всіх наявних суперечностей, які слугували причиною конфлікту. При цьому відповідальність за наслідки таких рішень несе безпосередньо керівництво цієї держави.

Одержано 26.03.2019

УДК 347.73

ДАР'Я ВІКТОРІВНА КОРОБЦОВА,

кандидат юридичних наук,

доцент кафедри правового забезпечення господарської діяльності

факультету № 6 Харківського національного університету внутрішніх справ;

 <https://orcid.org/0000-0002-4753-7433>

ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД ВЗАЄМОДІЇ ПОЛІЦІЇ З ІНШИМИ ПІДРОЗДІЛАМИ ОХОРОНИ ПРАВОПОРЯДКУ

Стабільність громадського порядку в країні залежить від комплексу факторів, серед яких повсякденна, наступальна і проактивна діяльність сил охорони правопорядку займає одне з важливих місць. При цьому своєчасність реагування на факти порушення громадського порядку, запобігання загроз суспільній безпеці і їх негативних наслідків характеризують результативність діяльності уповноважених суб'єктів в цій галузі.

Серед шляхів удосконалення ефективності взаємодії поліції, правоохоронних органів і громадськості необхідно виділити вивчення досвіду спільної діяльності поліції та інших структур, які беруть участь в реалізації державної політики в сфері охорони громадського порядку.

Реформування поліції зарубіжних країн обумовлено специфічною особливістю поліцейської роботи – забезпечення безпеки суспільства, підтримання правопорядку в державі [1]. На сьогоднішній день охорона правопорядку і забезпечення безпеки є пріоритетним завданням поліції більшості зарубіжних країн.

Специфіка взаємодії поліції з іншими підрозділами охорони правопорядку залежить від структури поліцейської системи держав, яку можна розглянути за існуючими моделями систем забезпечення внутрішньої безпеки, які поділяються на фрагментарну, централізовану та інтегровану. Фрагментарна модель використовується в США, Канаді, Швейцарії.

Характерною її особливістю є традиційне залучення військових сил (сухопутних військ, морської піхоти та національної гвардії) до охорони громадського порядку [2].

Наприклад, Національна гвардія об'єднаних Штатів Америки займає особливе місце в системі збройних сил США. Це один з компонентів резерву американської армії, який служить для мобілізаційного розгортання збройних сил США, створення нових частин і об'єднань та заповнення втрат в ході бойових дій. Війська Національної гвардії існують у всіх штатах і в мирний час знаходяться в розпорядженні губернаторів, по вирішенню яких можуть залучатися для ліквідації наслідків стихійних лих, екологічних і техногенних катастроф, боротьби з заворушеннями, тероризмом, захисту приватної власності і ряду інших задач [3, с. 16].

Відповідно до законів США, президент наділений правом залучати Національну гвардію і федеральні збройні сили для боротьби з цивільними порушеннями, а також у випадках порушення конституційних прав громадян, для боротьби з незаконними об'єднаннями, які ставлять собі за мету повалення законно обраної влади або підлив основ держави і громадського порядку [4].

Централізована (континентальна) модель поліцейської системи використовується у Франції, Італії, Іспанії, Люксембурзі, Португалії, Ізраїлі, Тайвані, Таїланді, Сінгапурі і т. д.

Централізована модель поділяється на 2 види. До першої належать держави, які забезпечують свою внутрішню безпеку тільки силами цивільної поліції без спеціальних поліцейських формувань збройних сил: Швеція, Данія, Норвегія, Фінляндія, Ірландія.

До другого виду відносяться держави з постійним використанням спеціальних поліцейських формувань збройних сил – жандармерії: Франція, Іспанія, Італія, Португалія, Люксембург, Туреччина, Ізраїль, Китай. Для цих країн характерне використання в забезпеченні громадської безпеки, як національної поліції, так і жандармерії [2]. Наприклад, до складу поліції Ізраїлю входять підрозділи морської поліції, прикордонні частини, які отримали статус особливого роду військ («Мішмар ха-гвуль», Магав) [5].

Завданнями китайської поліції є підтримка громадської безпеки та порядку, вплив на поведінку порушників громадського порядку, контроль транспортного руху і т. д. [6, с. 3–4].

Що стосується інтегрованої моделі структури поліцейської системи, то західні теоретики її часто розглядають як «пропорційно децентралізовану систему», широко зустрічаються поняття «комбінована система» і «система компромісів». У списку держав, які представляють цю систему, фігурують Німеччина, Австрія, Великобританія, Японія та ін. [7].

Так, в Німеччині існує 19 самостійних поліцій: Федеральна поліція, Федеральна кримінальна поліція, 16 поліцій земель і поліція бундестагу у Берліні. До компетенції федеральної поліції відноситься забезпечення безпеки на об'єктах залізничного, повітряного і морського транспорту, здійснення прикордонного контролю і охорона кордону, а також охорона деяких об'єктів федерального значення. Всі інші питання охорони правопорядку знаходяться в компетенції земельних міністерств внутрішніх справ [8, с. 12–13].

Спеціальним підрозділом, здійснюючим охорону громадського порядку, являється Поліція готовності Німеччини.

Висновок. Таким чином, проаналізувавши структуру поліцейських систем зазначених держав, можна зробити такі висновки: в проаналізованих державах існує складна система охорони громадського порядку; поліція зазначених держав має спеціалізовані підрозділи з охорони громадського порядку; до охорони громадського порядку все частіше залучають військові сили, які взаємодіють з поліцією; особливу роль в забезпеченні охорони громадського порядку в зарубіжних державах відіграють спеціалізовані військові поліцейські формування із значними повноваженнями – жандармерії; простежується дублювання адміністративної функції (охорона громадського порядку) поліції та жандармерії; компетенція жандармерії розповсюджується на значну територію країни, включаючи і сільську місцевість.

Список бібліографічних посилань

1. Акулов В. И., Соломатина Е. А. Полицейские силы зарубежных стран. *Полицейская деятельность*. 2011. № 1. URL: http://www.nbpublish.com/pdmag/contents_2011_1.html (дата звернення: 22.03.2019).
2. Гвоздицын А. Г. Принципы построения полицейских систем за рубежом. Их место в структуре МВД. Аналитический обзор. М. : ВНИИ МВД России, 2005. 33 с.
3. Смородинская И. А., Быков А. В. Национальная гвардия США: организационно-правовой аспект деятельности : моногр. М. : ВНИИ МВД России, 2004. 97 с.
4. Амиров Р. З. Военно-силовое обеспечение внутренней безопасности: из опыта некоторых зарубежных государств. *ЕврАзЮж*. 2008. № 2. URL: <http://naukarus.com/voenno-silovoe-obespechenie-vnutrenney-bezopasnosti-iz-opyta-nekotoryh-zarubezhnyh-gosudarstv> (дата звернення: 22.03.2019).
5. Полиция в Израиле. URL: http://www.ilgid.ru/politics/police.html?searched=%D0%9F%D0%BE%D0%BB%D0%B8%D1%86%D0%B8%D1%8F&advsearch=oneword&highlight=ajaxSearch_highlight+ajaxSearch_highlight1 (дата звернення: 18.03.2019).
6. Полиция Китая (Министерство общественной безопасности Китая) / пер. с кит. Е. В. Кравченко. Владивосток : Центр по изучению организованной преступности и коррупции, 2006. 36 с.
7. Роль и место полиции в системе обеспечения экономической безопасности зарубежных государств. URL: <http://www.center-bereg.ru/articles/rol-i-mesto-politsii-v-sisteme-obespech> (дата звернення: 18.03.2019).
8. Структура и организация деятельности правоохранительных органов зарубежных стран (на примере Финляндии, Китая и Германии). *Обзорная информация*. 2009. № 1. 18 с.

Одержано 26.03.2019

УДК 342.922

ОЛЬГА ОЛЕКСІЙВНА КОСИЦЯ,

кандидат юридичних наук,

доцент кафедри правового забезпечення господарської діяльності

Харківського національного університету внутрішніх справ;

 <https://orcid.org/0000-0002-5781-780X>

ВИКРИВАЧ ЯК СУБ'ЄКТ ПОЛІЦЕЙСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Під поліцейською діяльністю з позиції адміністративного права прийнято розуміти особливий вид соціальної, державно-управлінської діяльності, що здійснюється на основі закону і в інтересах суспільства, спрямованої на охорону і підтримку публічного порядку та безпеки. Поліцейська діяльність здійснюється різними суб'єктами, як державними так і недержавними, цивільними та мілітаризованими, колективними та індивідуальними. На даний час відсутня єдина позиція науковців щодо суб'єктного складу поліцейської діяльності, а саме чи входять до неї громадяни, органи місцевого самоврядування, громадські формування з охорони громадського порядку та державного кордону, та інші суб'єкти. Віднесення викривачів до суб'єктів поліцейської діяльності зумовлено об'єктивними вимогами сучасності. Як писав М. М. Шпілевський: «Прагнення розширити коло суб'єктів ... поліцейської діяльності може призвести до найкращих висновків, між іншим – до визнання поліцейської діяльності у широкому значенні слова соціальною діяльністю народу» [1, с. 104].

У вітчизняному законодавстві практичне втілення теорії виконання громадянином поліцейської функції знаходить своє відображення у Законі України «Про запобігання корупції» [2], а саме згідно ч. 1 ст. 53 викривач це особа, яка за наявності обґрунтованого переконання, що інформація є достовірною, повідомляє про порушення вимог Закону України «Про запобігання корупції» іншою особою. Викривачі перебувають під захистом держави.

Інститут викривачів є предметом науково-правових досліджень таких вітчизняних науковців, як В. І. Бенедик, М. В. Буроменський, В. М. Гвоздецький, З. А. Загинеї, О. О. Костенко, О. В. Нестеренко, В. В. Плиська, О. В. Сердюк, О. Ю. Шостко, І. І. Яцківа та ін.

Автори науково-практичного коментаря до Закону України «Про запобігання корупції» викривачем вважають особу, яка обґрунтовано переконана в достовірності інформації про порушення вимог Закону іншою особою. Особа повинна повідомляти інформацію, яка базується не на припущеннях, а на фактах, які знаходять своє підтвердження, наприклад у різного роду